Diş dolgusu yaptırmak

Almanya/Bielefeld'den Harun Karaca: "Ben Hanefî'yim. Diş dolgularım var. Bu konuda başka mezheplere uymam gerek diye bir açıklama var mı? Çok vesveseliyim. Acaba böyle namazım oluyor mu? Abdestim sahih mi? Mâlikî'ye mi uyacağım? Ne yapmalıyım?"

Diş dolgusu yaptırmak ve diş tedâvisinde "altın veya gümüş" kullanmak, İmam-ı Azam'dan beri ümmetin hep gündeminden düşürmediği bir mesele ola gelmiştir. İslâmiyet'in tedâvîye açık bir din olduğu, tedâvîyi teşvik ettiği ve tedâvî amaçlı yapılan operasyonları birer zarûret sebebi saydığı ve özür kabul ettiği şüphe götürmediğine göre, diş meselesinin böylesine gündemde tutulması, tamâmen, "dişlerin keyfî olarak altınla veya diğer maddelerle kaplatılması" ile ilgili en sıhhatli görüşü ortaya koymak maksadıyladır. Nitekim temelde bu çerçevede tartışılmış olan iki mesele vardır: 1-Diş tedâvisinde altın veya gümüş kullanmanın câiz olup olmadığı meselesi. 2-Daha sonraları, birinci meseleye ilâveten tartışılan; tedâvi amacıyla dişine dolgu veya kaplama yaptıran kişinin abdestinin veya guslünün sahih olup olmadığı meselesi.

Külab savaşında Arcefe b. Esad'ın (ra) burnu yaralanmış ve kesilmişti. Arcefe önce gümüşten bir burun edindi. Fakat bu koku yapınca Peygamber Efendimiz (asm) kendisine altından burun yaptırmasını emretti. (1) Bu delile dayanarak âlimlerin çoğunluğu, zarûret olunca altının tedâvîde kullanılmasını, meselâ dişlerin altınla yaptırılmasını câiz görmüşlerdir. (2)

Esasen tartışma bu hükümde ortaya çıkmıştır. Şöyle ki: İmam-ı Azam'a göre altın kullanma cevazı sadece Arcefe'ye mahsustur. İmam-ı Azam'ın talebelerinden İmam Muhammed'e göre ise, burada cevazın Arcefe'ye ait olduğuna dair delil yoktur. Öyleyse gümüş veya başka maddeler koku yaptığında veya başka türlü sıhhî bir gerekçe söz konusu olduğunda altın kullanmak câizdir. İmam Ebû Yusuf da bu görüştedir. Bir çok ulemâ da (Meselâ Hattâbî, İmam Kerhî, Ahmed b. Hanbel) tedâvî için zarûret bulunduğunda altın kullanılabileceğine hükmetmişlerdir. (3) İmam

Muhammed'e göre, hocası İmam-ı Azam altının mazeretsiz ve keyfî kullanımını kast etmiştir. Bu hükümden zarûret hâlini istisnâ tutmak, İmam-ı Azam'a ters düşmez.

Sıhhî bir zarûret söz konusu olduğunda, yaralarda sargı kullanmanın ve sargının altını yıkamamanın gusle mâni olmayacağına ise, zâten hükmedilmiştir. Diş yaralarını ve çürüklerini tedâvî etmek amacıyla dişe dolgu veya kaplama yaptırmak da, diş için kullanılan bir çeşit sargıdan başka bir şey değildir.

Hanefî mezhebinde, diş tedâvîsinde, meselâ şer'î usullerle boğazlanmış bir koyunun dişi veya gümüş bir diş kullanmak ittifakla câiz görülmüş (4), hattâ dişin boş olan oyuğuna su geçirmeyecek derecede sert bir yemek artığı kaçtığında, çıkarmak mümkün olmazsa gusle mâni olmayacağı söylenmiştir. (5) Binâenaleyh, diş üzerinde tedâvî amacıyla yapılan hiçbir operasyon (sabit dolgu, protez, kaplama…vs) keyfî olmadığı ve keyfî olarak "altın" kullanılmadığı sürece, Hanefî mezhebi de dâhil hiçbir mezhebe göre ne abdeste, ne de gusle engel teşkil etmemektedir. Bedîüzzaman Hazretleri, sıhhî zarûrete binâen dolgu veya kaplama yapıldığında, dolgunun veya kaplamanın altının ağzın zâhirinden çıkıp bâtını, yani içi hükmüne geçeceğini ve gusülde altının yıkanmamasının guslü iptal etmeyeceğini beyan etmiştir. Üstad Hazretleri, zarûret halinde sargının meshedilmesinin yarayı yıkamak hükmünde bulunduğunu, sargının altını yıkamanın gerek olmadığını; ihtiyâca binâen dişteki sabit kaplamanın veya dolgunun yıkanmasının da, dişin yıkanması hükmüne geçtiğini kaydetmiştir. (6)

İslâmiyet zarûret olduğunda her türlü tedâvîye açıktır ve hattâ tedâvî emredilmiştir.

Ancak tedâvî amacı olmaksızın keyfî olarak diş dolgusu veya kaplama yaptırmak veya kaplamada altın kullanmak câiz değildir. Ruhsat, ancak tedâvî zarûretine binâen verilmiştir. Tedâvî zarûreti olmayanlar, bu ruhsattan yararlanamazlar.

Dipnot:
(1)Nesâî, Ziynet, 41;
(2)Bakınız: Aliyyu'l-Kârî, Mirkât, 4/6448; Tuhfetü'l-Ahvezî, 5/465; Avnü'l-Ma'bûd, 11/293;
(3)Kâsânî, Bedâyi'üs-Sanâyî, 6/6132;
(4) Fetâvây-ı Kâdıhân, 3/413;
(5)Fetâvây-ı Hindiyye, 1/49;
(6)Barla Lâhikası, s. 157;